

Полевикова О.Б. Словоцентризм як лінгводидактична інновація/ О.Б.Полевикова // Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя Матеріали міжн. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-25 травня 2018 р. / С.М.Ніколаєнко (відповід.ред.), І.І.Ібатулін, О.Д.Барановська та ін. – Т.4. – Київ: ТОВ «ПРІНТЕКО», 2018. – С. 254-257.

УДК: 372. 461

СЛОВОЦЕНТРИЗМ ЯК ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ІННОВАЦІЯ

Полевикова О.Б., кандидат педагогічних наук, доцент

(igorpolevikov1961@gmail.com)

Херсонський державний університет, м. Херсон

Нові Закони України «Про вищу освіту», «Про освіту» актуалізують наукові пошуки в площині традицій та інновацій щодо забезпечення якості освіти.

Інновації виявляються і в методиці навчання рідної мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, зокрема – у розробленні та впровадженні нових підходів до мовної освіти.

Розвій традиційних та інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкової школи міститься в дисертаційних роботах, виконаних під керівництвом таких науковців як А.М.Богуш, Г.В.Беленька, Н.В.Гавриш, К.Л.Крутий, Т.І.Поніманська, О.Я.Савченко та ін.

У загальнодидактичному плані аналізує системний, синергетичний, особистісно зорієнтований, акмеологічний підходи В.В.Нестеренко стосовно фахової підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання (2012). Окреме дисертаційне дослідження Х.А.Шапаренко присвячене акмеологічному підходу до формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів (2008).

І хоча сучасна вітчизняна лінгводидактична теорія і шкільна практика оперує понад 40 видами підходів до навчання мови, окремих дисертаційних досліджень стосовно аналізу сучасних методичних підходів у мовній освіті здобувачів дошкільної та початкової освіти нами виявлено не було.

Проте, варто зазначити, що чимало традиційних та інноваційних підходів до навчання мови дітей від народження до 10 років висвітлено за останні роки в низці дисертаційних досліджень представників наукових шкіл таких потужних учених як А.М.Богуш, М.С.Вашуленко, О.Н.Хорошковська.

У сучасній лінгводидактиці компетентнісний підхід реалізується через систему певних позицій та принципів відповідно до мети – виховання мовної особистості, тобто формування особистості, яка адекватно, доречно, вільно і творчо використовує мову в різних ситуаціях буття для реалізації власних мовленнєвих завдань [1, с. 168].

Наукові дослідження з методики навчання рідної мови нового тисячоліття значно розширюють перелік основних компетенцій, визначених фундатором вітчизняної галузі дошкільної лінгводидактики академіком А.М.Богуш.

Ураховуючи вік дітей дошкільного віку, їхній обмежений досвід, у новій редакції БКДО компетентнісний підхід передбачає формування в дітей саме різних видів компетенцій як кінцевого результату засвоєння дитиною освітніх ліній.

Постає проблема: яким чином, якими формами, засобами вихователю реалізувати завдання програми, зважаючи на термінологічний розвій компетентностей. Це завдання і для лінгводидактів, і для практиків.

Таким чином, сьогодні ще не виявляється можливим дати точне визначення переліку видів компетенції, тому йдеться про деяку сукупність видів компетенції особливо актуальних для створення понятійного апарату дошкільної лінгводидактики.

У зв'язку з цим, вважаємо доцільним запровадження в освітній процес дошкільця та початкової школи словоцентричного підходу, що, на нашу думку, дасть змогу забезпечити цілісність у реалізації завдань мовної освіти дітей.

Адже свідоме ставлення до мови починається із проникнення в її лексичне багатство. Оскільки слово – найактивніша одиниця мовлення, то вивченню лексеми слід приділяти належну увагу на всіх освітніх рівнях. Достатній лексичний запас і свідоме його розуміння – одна з умов вільного

володіння усним і писемним мовленням, що є фундаментальною основою розвитку навчально-пізнавальної активності дітей молодшого шкільного віку не лише на уроках мови, а й у процесі вивчення всіх інших предметів початкової ланки освіти.

Отже, у межах словоцентризму науковці (А.Загнітко, І.Зайцев, Л.Мацько, М.Михальченко, В.Теркулов) обґрунтовують свої дослідження на констатації того, що центром номінації визнається слово. Усі інші номінативні одиниці (словосполучення, фразеологізм, речення, текст) визначаються через слово.

Слово – центральна функціонально-структурна одиниця мови. Усі інші елементи мови існують або для слова й у слові (фонеми та морфеми), або завдяки йому (речення).

Лінгводидактика тільки нещодавно актуалізувала потребу пошуку методів і прийомів навчання мови словом з метою реалізації завдань мовної освіти й мовленнєвого розвитку дітей (О.Антонова, А.Богущ, М.Вашуленко, Н.Гавриш, А.Дейкіна, Л.Логвінова, Н.Луцан, Л.Федоренко).

Словоцентричний підхід до мовної освіти та мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку в нашому розумінні – це багатокомпонентне цілісне лінгводидактичне явище, що з метою забезпечення наступності визначає принципи, форми, методи, прийоми, засоби формування мовної та мовленнєвої компетенцій дітей 5-7 років на словесній основі [2, с.146].

У розробленні лінгводидактичної моделі зазначеного підходу ми і вбачаємо перспективи подальших наукових розвідок.

Перелік посилань

1. Богущ А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богущ. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 704 с.

2. Полєвікова О.Б. Аналіз методичних підходів до мовної освіти дітей у контексті словоцентризму / О.Б.Полєвікова // Педагогічні науки: [зб. наук. праць / ред. В.Л.Федяєва]. – Херсон, 2017. – Вип. 75. – С.141-146.

